

31/8

Den oroande folkomröstningen

I den socialdemokratiska pressen finner man det tydligen en smula obehagligt att direkt ta avstånd från kravet på folkomröstning — ett krav som sedan årtionden framförts i partiets egna program. Man söker därför komma ifrån saken på skilda sätt. Till det rent befängda hör nu senast påståendet att den rad av opinionsundersökningar i frågan som Dagens Nyheter redovisat inte skulle visa någon opinion för reformen. Det stora flertalet tillfrågade har förklarat det bra "om man i Sverige införde en möjlighet att avgöra vissa särskilt viktiga frågor genom folkomröstning". Men detta innebär ju bara att man vill ha en "möjlighet" till folkomröstning, inte att man verkligen vill ha folkomröstning, skriver Morgon-Tidningen. Ja, det är en möjlighet som över huvud begärs; denna möjlighet skall användas i fall som inte från början kan utpekas — så enkel är saken.

Konstig, om också inte fullt så konstig, är en annan invändning. Vad skall man omrösta om, frågar flera socialdemokratiska tidningar. I Sverige fattas dussintals omstridda beslut vid varje riksdag; det behövs ingen större fantasi för att tänka sig att i enstaka fall folket i stället skulle få avgöra. I Schweiz hålles ungefär ett fakultativt referendum om året; varför skulle inte detsamma vara möjligt i Sverige?

Låt oss emellertid, för att

stilla denna nyfikenhet, nämna några under senare år livligt debatterade frågor som synes lämpa sig väl för folkomröstning: den senaste valreformen, med dess medvetna och livligt försvarade gynnande av det socialdemokratiska partiet. Frågan om anslutning till statskyrkan: skall man anmäla sig för utträde eller för att stanna kvar? Principerna vid samskattning; huvudpunkterna i 1947 års skattelagstiftning. Frågan om samregering. Frågan om de sociala förmånernas anpassning till penningvärdet. Frågan om nykterhetspolitikens utformning. Detta är blott några få exempel bland de många möjliga. Folkomröstningarna borde emellertid inte komma oftare än låt oss säga vart eller vartannat år i normala fall, det lär vi alla vara ense om.

Sannolikt reagerar socialdemokratiska politiker och tidningar mot några av dessa exempel. De skulle ha förlorat vid en folkomröstning om valreformen eller socialförmånerna, och därför irriteras de av tanken. Men de kan dock inte begära att man vid folkomröstning — liksom vid val enligt årets beslut — skall införa någon specialgaranti för att socialdemokraterna vinner, med eller utan majoritet. Vid val kan man skaffa sig gratismandat genom knep i vallagen, men vid folkomröstningar förekommer inga gratisröster, det måste den socialdemokratiska ledningen finna sig i.

Aug. 13 d. 3 k.
Sul. 1 m. 2 a
S: a 24.